

Ny lagstiftning om rutinmässiga ögonundersökningar i trafiken

Maria Lönegård Polismyndigheten

Lagen (2024:1231) om försöksverksamhet med rutinmässiga ögonundersökningar i trafiken

- Träder ikraft den 1 mars 2025
- Försökslagsstiftning under fem år
- Omfattar bara på en förare av ett motordrivet fordon (väg)
- Får göras av polisman, tulltjänsteman eller kustbevakningstjänsteman
- Pupillometer, penna eller ett annat liknande föremål, mindre ljuskälla, eller annat tekniskt hjälpmedel

Grundlagsskyddade fri- och rättigheter

Regeringsformen 2 kap 6 §

Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp även i andra fall än som avses i 4 och 5 §§. Var och en är dessutom skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång.

Rättegångsbalken 28 kap. Om husrannsakan, genomsökning på distans, kroppsvisitation, kroppsbesiktning och vissa andra åtgärder

Alkoholutandningsprov, ögonundersökningar m.m. räknas som en kroppsbesiktning
Alltså måste polisen **ha stöd i lag** för att utföra åtgärden.

Av den anledningen måste polisen idag ha en misstanke om brott vid drograttfylleri.

Lagen (2024:1231) om försöksverksamhet med rutinmässiga ögonundersökningar i trafiken

Gällande idag om rattfylleri

- **Lag (1976:1090) om alkoholutandningsprov**
Rutinmässiga LAU

Gällande om drograttfylleri

- **Lag (1999:216) om ögonundersökning vid misstanke om vissa brott i trafiken**

Måste ha en misstanke

Forts.

- Båda lagarna idag omfattar järnväg, tunnelbana eller spårväg
- Luftfartyg - manövrerar ett luftfartyg eller i övrigt ombord på ett luftfartyg fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för flygsäkerheten

Alkoholutandningsprov även...

- Fartyg - framför ett fartyg eller i övrigt på ett fartyg fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss

Forts.

- Sållningsprov med en alkometer
- Proven ska tas med instrument som kan användas utan dröjsmål
- Kan ***misstänkas*** för drograttfylleri
- Undersöka ögonen med pupillometer, penna eller annat liknande föremål samt mindre ljuskälla

KROPPSTECKEN BEROENDE PÅ DROGKATEGORI

	Central-depressiva medel	Inhalerade medel	PCP (Fencyklidin)	Cannabis	Central-stimulantia	Hallucino-gener	Naturliga o. syntetiska opiater
Horisontell nystagmus	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>
Vertikal nystagmus	<i>Ja *</i>	<i>Ja *</i>	<i>Ja *</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>
Oförmåga att korsa ögonen	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>	<i>Nej</i>
Pupillstorlek	<i>Normal</i>	<i>Normal (2)</i>	<i>Normal</i>	<i>Stora (3)</i>	<i>Stora</i>	<i>Stora</i>	<i>Små</i>
Pupillreaktion på ljus	<i>Långsam</i>	<i>Långsam</i>	<i>Normal</i>	<i>Normal</i>	<i>Långsam</i>	<i>Normal</i>	<i>Liten eller ingen alls</i>
Puls	<i>Låg (1)</i>	<i>Hög</i>	<i>Hög</i>	<i>Hög</i>	<i>Hög</i>	<i>Hög</i>	<i>Låg</i>
Blodtryck	<i>Lågt</i>	<i>Lågt/högt</i>	<i>Högt</i>	<i>Högt</i>	<i>Högt</i>	<i>Högt</i>	<i>Lågt</i>
Kroppstemperatur	<i>Normal</i>	<i>Låg/hög/normal</i>	<i>Hög</i>	<i>Normal</i>	<i>Hög</i>	<i>Hög</i>	<i>Låg</i>

★ Hög dos för den individen

1. Alkohol kan öka pulsen
2. Normal men kan vidgas
3. Pupillstorlek möjligen normal

Normal puls = 60 – 90 slag/minut

Normal pupillstorlek = 3,0 – 6,5 mm

Lagen (2024:1231) om försöksverksamhet med rutinmässiga ögonundersökningar i trafiken

- *Polisen måste se till att skapa ett underlag för den återrapportering som regeringen begär av oss, eftersom lagen är provisorisk. En noggrann och välgrundad återrapportering är avgörande för att kunna visa lagens effekt och behov vilket i sin tur skapar möjligheter att göra den permanent.*

Återrapportering

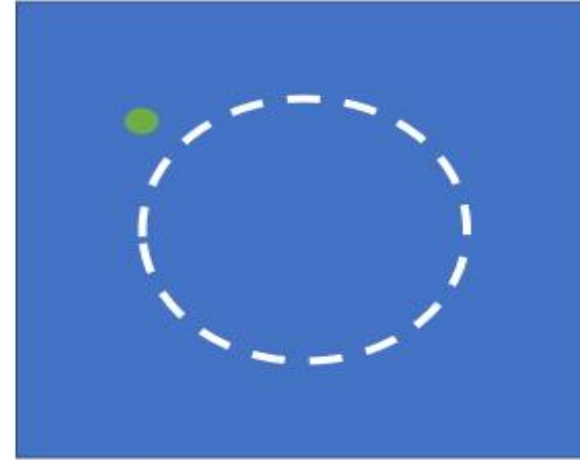
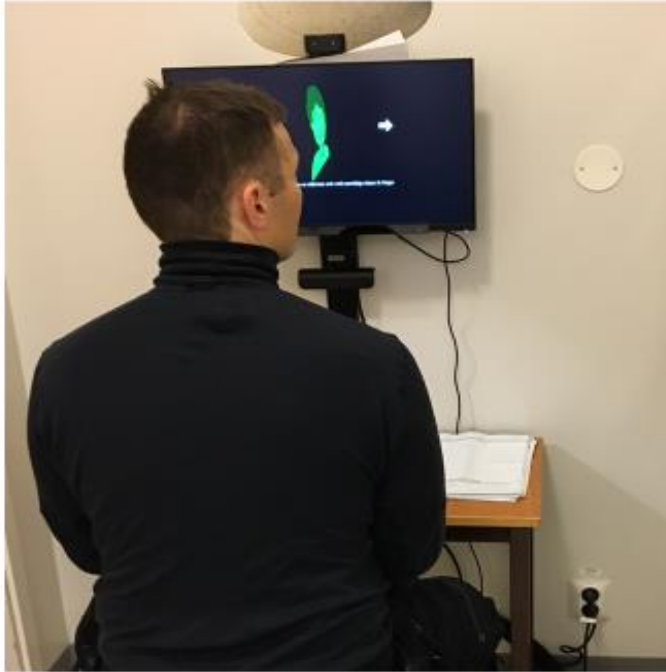
I nuläget ska polisen rapportera antal rutinmässiga ögonundersökningar i händelserapporter – HR

Polisen har inget instrument motsvarande alkometer som kan registrera antal ögon undersökningar

Tekniskt hjälpmedel

Polisen håller på att upphandla någon form av tekniskt hjälpmedel som kan läsa av ögonens rörelser – eye-scanning

- Kan vara både ett instrument eller en applikation
- Polisen har genomfört ett försök om eye-tracking kan fungera som sällning
- Resultatet av försöket var gynnsamt dock genomfördes det i kontorsmiljö
- Fältmässigt
- Utan dröjsmål

Smooth pursuit testing: Ett test som visar om ögonen "smidigt" kan följa ett visuellt mål på ett kontrollerat sätt. En brist påvisas genom att ögonen "hackar" i rörelsen dvs precision och jämn hastighet saknas i testet – det senare innebär tecken på drogpåverkan.

Rattfylleri & drograttfylleri

FIGUR 37. Antal anmälda brott för rattfylleribrott respektive drograttfylleribrott under påverkan av narkotika 2019–2024

